

sibles, però no hi ha raó sòlida per menysprear la *a*, quasi constant en les mencions dels SS. X-XIII (6 en nombre i 3 més en Ponsich), que ha d'esdevenir *e* en fonètica catalana. Com que la *i* suposa *l*, i darrere vocal llarga les -LL- dobles se simplifiquen, això sol ja descartar qualsevol enllaç amb el ll. VILLA, i en particular la temptadora semblança amb VILLICUS 'masover' que ja en els textos clàssics és més aviat *vīlicus* amb *l* simple.

S'imposa, doncs, veure-li origen pre-romà. No es pot assegurar res més, ni tan sols si pertanyeria al grup indoeuropeu o ibero-basco-aquità o paleo-europeu an-ari. Contra la gran quantitat de noms d'afinitat basca que hi ha a Cerdanya, sembla que aquest no ho és; ni s'hi veu cap enllaç, ni hi indueix l'estructura, majorment per la *v*. Val a dir que no és ben segur que fos *v*- sino *B*- des dels orígens, tractant-se d'una distinció lleu i que aviat es perdé en el nostre Nordoest, i no deixà d'haver-hi dues mencions en *Bi-* en el S. X, certament excepcionals: això permet encara pensar en quelcom d'ibèric.

En conclusió sembla tractar-se d'una base pre-romana *ŪIKLAKO- o *BĪKLAKO-: hi percebem una àmplia i un poc vaga semblança, entre aquest postulat i *KANĪKLA-BE, d'on ve l'andorrà *Canillo* que justament està dret al N. de *Villeg*, a un costat i altre de la serra (uns 15 k. en l. r.), amb KANIKONO- > *Canigó*, i amb BIKLĀRA (> *Beclara* > *Vallclara*). La paritat amb aquest últim és notable:

BIKL ara
ako

majorment tenint en compte que la terminació -ARA en els noms hispànics, sovint alterna amb altres termes pre-romanes: *Egara* / *Egosa* / *Egósale* (V. art. *Gósol*). No causi escrúpol la forma revestida per BICLARA posteriorment: aquí el mossàrab mantenia sorda l'oclusiva -c- impeding l'evolució palatal *ġ* i la intervenció de l'àrab disfressa la quantitat de la *Ī*. En sentit contrari és superficial i enganyosa la semblança amb l'ètimon gäl·lic de l'oc. *calbau* i fr. *caillou*, car no sols els en separa la inicial sinó l'accentuació i la terminació que, aquí és amb -G-: *KAKLĀGU; cap coincidència amb un NL *Vignéc*, poble prop de Bagneres de Bigorra (pron. *biék*) sobre el qual dóna Polge (*Rev. Int. Onom.* XVII, 39n.) alguna dubtosa clarícia. Quant als *Villac* occitans, pertanyen al tipus conegut en -IACUM incompatible ja fonèticament amb el nostre.

VILLERAC

Poble del Conflent, agre. a Clairà.

PRON. *biĵorák*, en l'enq. que hi vaig fer el 1960 (XXVI, 140-1).

MENC. ANT. 1173: *Villaracho* (Alart, *Bu. S. Agr. Pyr.*

Or. X, 83); Sti. Stephano de *Villaracho* (Mons. XXIII, 67); com que Alart en troba dades en *Stils de Vfr.* de Conflent (confirm. a. 1371), potser és el mateix que jo lleigeixo en aquest cartulari: «locus de *Billeraco* --- in loco de *Billeraco*». ¹ (f. 40 v°). També Ponsich (*Top.* 101) lleigeix *Belerac* amb B- en aquesta menció de 1173; 1337: *Billeraco* (Alart, *Stils de Vfr.*, p. 32); 1359: *Villerach* (CoDoACA XII, 122); 1395: *Billeracho* (Alart, *Do. Ge. Hist.* 18); 1395: *Billerach* (Alart, *o. c.* 26); 1396: *Vilarach* (Alart, *o. c.* 200); 1442: *Billerach*, notari d'Illa (Brousse, *Cerd. Fr.* 134). Ponsich, (*Top.* 101) hi afegeix 1385 i 1404: *Billeracho*, i 1395 i 1628: *Billarach*.

Noms secundaris: Mas *Billerac* a Pontellà; «Camps *Billeracs*» (1813), avui *Camp d'en biĵorák*, a Nefiac (XXVII, 89.27, 91.13); el Passallís de la *biĵorág* a Vilanova de la Ribera (XXV, 123.16); i cogn. *Billerach*, corrent a Terrats (XXVII, 8.25).

Aebischer (*Top.* 123.16) que no coneix més que la dada de Monsalv., voldria orientar-se per NLL del Nord de França *Villery* (Aube), *Villaray* (Vienne) i *Villaré* (Seine-et-M.); encara que se cita una grafia *Villariacum* del primer, a. 1493, com que ignorem si aquests NLL es pronuncien amb *ĵ* palatal o amb *l* (com el fr. *ville*), cal posar en dubte la base VILLARIUS admesa per Kaspers (*Noms en -ACUM du Nord de la France*, p. 188), i encara menys tenim dret a fer-ho extensiu, com vol Aebischer, al nom català. Tots dos suposen que es tracta de la família antroponímica romana de VILLIUS (Schulze, 247).

Però és així o amb B-? Car més a prop del nostre hi ha sengles *Bilbac* en els depts. Lot, Correze, Dordogne i Ain, que suposen una base com BILIACUM (Skok § 53), sigui aquesta llatina o cèltica.

Quant al nostre, però, hem pogut constatar que totes les mencions antigues, en nombre d'una dotzena, tenen B- llevat del poc fidedigne cens de 1359, i d'alguna variant poc autoritzada. D'altra banda no es veu raó per desatendre l'indici que dóna sempre el sufix -ACUM a favor del cèltic (si més no gallo-romà). Com apel·latiu és sabuda la descendència de BILIA, BILION- 'rull', 'tronc', a tota la Romània central i a Cat. (*DECat.* I, 812, 817). No en desdiu la situació del nostre *Villerac* en el Conflent on hi ha el conegut i compacte anyoc de NLL cèltics, (*Conat*, *Jūjols*, *Marqueixanes*, *Rodés*, *Llonat*). Com que el pre-sufix -AR- o -ARĶ és vigorós en les formacions celtoides, és probable admetre un tipus *BILIARIACO- com a base de tot i àdhuc potser aquells noms del Nord que estaven sotmesos a la influència dels incomptables derivats de VILLA i VILLARE.

¹ Ms. on v i B tenen formes ben semblants, però el 2n. cop és B- clarament.